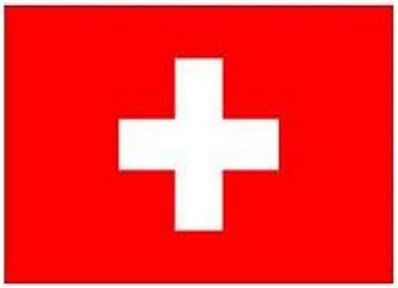
İSVİÇRE
PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 3

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ 17

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER 19

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....21

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER 24

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası

İsviçre ekonomisi ileri derecede uluslararası entegrasyona sahip bir yapıdadır. Bu karakteri ile ülke gayri safi yurtiçi hasılasının önemli bir kısmını dış ticaret yoluyla gerçekleştirmektedir.

İsviçre EFTA şemsiyesi altında AB dışındaki üçüncü ülkelerle yaptığı serbest ticaret anlaşmaları ile dünyada geniş bir coğrafi alanda ticari ilişkilerini yürütmektedir. Ülke, EFTA Sözleşmesi ve Avrupa Birliği ile Serbest Ticaret Anlaşmasına ek olarak AB dışındaki 43 paydaşla 33 serbest ticaret anlaşması ağına sahiptir. Ayrıca, İsviçre'nin 110'dan fazla ülke ile karşılıklı yatırım anlaşması bulunmaktadır.

İsviçre aynı zamanda Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi bir ülkedir. İsviçre, ticaretin serbestleştirilmesini desteklemekte ve DTÖ üyesi ülkelere en çok kayırılan ülke (MFN) kuralını uygulayarak dünya genelinde ticaret sınırlamalarının önüne geçmeye çalışmaktadır. Ayrıca İsviçre, bir DTÖ üyesi olarak tarife dışı engellerin birçoğunu gümrük vergileri ile değiştirerek yine uluslararası ticaretin artmasına hizmet etmiştir.

Bazı tarım ürünleri hariç olmak üzere ticarette uluslararası rekabeti bozacak koruma önlemleri genel olarak uygulanmamaktadır. Ülkede gerçek anlamda bir anti damping yasası bulunmadığı gibi işlenmiş ürünlerin ithalatında kota uygulaması da bulunmamaktadır. Avrupa Birliği ve EFTA ülkeleri ile olan serbest ticaret anlaşmaları ile endüstriyel ürünlerde genel anlamda tam gümrük vergisi ve kota muafiyeti uygulanmaktadır. Ancak bu durum, gümrük işlemlerinin yapılmasına engel olmayıp gümrükleme prosedürleri geçerliliğini korumaktadır.

İsviçre, Avrupa Birliği'ne üye olmamasına rağmen AB ülkeleri ile çevrili olması ve AB'nin İsviçre'nin birinci sıradaki ticaret partneri olması nedeniyle AB ile ekonomik ve ticari ilişkilere büyük önem vermektedir. Bu itibarla, 2024 yılında ihracatının yaklaşık %40,5'ini ve ithalatının da %52,8'ini gerçekleştirdiği AB ile ticaretin kolaylaştırılması için karşılıklı seri anlaşmalar imzalanmıştır.

1972 yılında imzalanan EFTA-Avrupa Topluluğu serbest ticaret anlaşması sonrasında 1992 yılında yapılan referandum sonucunda İsviçre'nin AB'ye tam üye olmamasına karar verilmiş, ancak hâlihazırda süregelen olumlu ilişkilerin devamlılığının sağlanması için İsviçre ve AB arasında 1999 yılında yedi ve 2004 yılında dokuz ikili iş birliği anlaşması imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmalar arasında 'Ticarette Teknik Engeller/Uygunluk Değerlendirmesinin Karşılıklı Tanınması' (Mutual Recognition Agreement - MRA) anlaşması da yer almaktadır.

Söz konusu anlaşma kapsamında, İsviçre mevzuatının AB mevzuatına uyumlu olduğu bölümlerin belirlenmesi ve bu kapsamda AB'ye üye ülkeler ve İsviçre için tek bir uygunluk testinin yapılmasının yeterli olması karara bağlanmıştır. Anılan anlaşma sonucunda ülkemizin AB ile Gümrük Birliği kapsamında gerçekleştirdiği mevzuat uyumu neticesinde ülkemizin uyumlaştırılmış sektörlerdeki ürünlerinin AB ülkelerinde yeniden ithalat kontrollerine tabi olmaması gibi İsviçre'nin ihraç ürünleri de anılan kontrolden muaf hale gelmiştir. Bu itibarla, AB orijinli ürünler de İsviçre'ye ithalatı esnasında anılan kontrollerden muaf hale gelmişlerdir.

İsviçre ve AB arasında imzalanan “Ticarette Teknik Engeller / Uygunluk Değerlendirmesinin Karşılıklı Tanınması” (MRA) Anlaşması kapsamında İsviçre'ye ihracattaki teknik düzenlemeler, standartlar ve test/belgelendirme gereklilikleri AB standartları ile uyumlu hale getirilmiştir. Bu itibarla, İsviçre'ye ihracatımızda bu alanlarda bir sorunla karşılaşılmamaktadır.

İsviçre'nin konuya ilişkin uygulamaları şeffaf olduğu kadar hem AB hem de uluslararası standartlar ile uyumluluk göstermektedir. AB ürün güvenliği mevzuatına uyumlu olarak hazırlanan Ürün Güvenliği Federal Kanunu (PrSG, SR 930.11) İsviçre Ekonomik İşler Devlet Sekretaryası (State Secretariat for Economic Affairs - SECO) tarafından koordine edilmektedir.

Diğer taraftan, Ülkemiz ile EFTA arasında 1991 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşması'nın 10. maddesi kapsamında taraflar teknik düzenlemeler, standartlar ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri konusunda Avrupa çapında çözümler bulunması için iş birliği yapacaklarını taahhüt etmişler ve Ortak Komitenin bu konuda yetkili olacağını karara bağlamışlardır.

2009 yılında ise Türkiye ve EFTA arasında Uygunluk Değerlendirmesi Alanında Karşılıklı Tanıma Protokolü “Protokol E” imzalanmıştır. Söz konusu protokol metni kapsamında ülkemizin AB ile Gümrük Birliği kapsamında gerçekleştirdiği mevzuat uyumlaştırması sonucunda AB teknik düzenlemelerine uygun sektörlerdeki ürünlerimizin İsviçre'de yeniden ithalat kontrollerine tabi olmaması ve anılan ürün gruplarında Türkiye tarafından verilen sertifikaların İsviçre'de geçerli olması karara bağlanmıştır.

Gümrük Tarifeleri

Çoğu ülkenin aksine İsviçre değer yerine brüt ağırlığa dayalı bir vergilendirme sistemi uygulamaktadır. İsviçre Gümrük Vergisi oranları çoğu diğer ülkeden daha düşüktür. Bu sistem yükte hafif paha da ağır yüksek kaliteli ürünlerin ithalatını desteklemektedir. Diğer ülkelerle uyumlu olarak İsviçre sınırlarında otomobil vergisi, tütün ve bira vergisi gibi vergi ve harçları tahsil etmektedir.

İsviçre 1 Ocak 2024 itibarıyla menşe fark etmeksizin sanayi ürünlerine uygulanan ithalat vergisinin kaldırıldığını duyurmuştur.

On yıllık bir temel üzerine inşa edilen bu uygulama, İsviçre ekonomisi için yılda 860 milyon İsviçre frangının üzerinde bir toplam refah kazancı sağlayacağı tahmin edilen önemli bir ticaret politikası tedbiridir.

İsviçre'de sanayi ürünleri, sermaye malları, hammaddeler, tuz, yarı mamul ürünler ve makineler gibi üretim süreçleri için ara girdilerin yanı sıra bisiklet, ev aletleri, giyim ve ayakkabı gibi tüketim mallarını da kapsamaktadır. Ancak, tarım ürünleri (canlı hayvanlar ve bitkiler, gıda maddeleri ve lüks gıdalar, işlenmiş tarım ürünleri, tohumlar ve hayvan yemleri dahil) ve balıkçılık ürünleri sanayi ürünleri olarak sınıflandırılmamaktadır. Bu nedenle İsviçre'ye tarım ürünleri ithal ederken gümrük vergileri uygulanmaya devam edecektir.

Sanayi tarifelerinin kaldırılması gümrükleme sürecinin kendisini değiştirmemektedir. Diğer bir ifade ile bu son değişikliğe rağmen ithalatçıların yine bir ithalat beyannamesi vermeleri ve KDV dahil olmak üzere ithalatta ortaya çıkan diğer ücret ve harçları ödemeleri gerekmektedir. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıdaki sayfalar üzerinden ulaşılabilmektedir:
(*https://www.admin.ch/gov/en/start/documentation/media-releases.msg-id-99580.html*)
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/warenhandel/aufhebung_industriezoelle.html*)

İsviçre'ye ihracat yapmadan önce ürünün gümrük tarife istatistik pozisyon numarası kullanılarak aşağıda belirtilen resmi internet sitesinden İsviçre'nin ürüne uyguladığı vergi miktarları ve varsa kota bilgileri ülkemiz seçilerek görülebilmektedir.

Bilgi için:
(*https://xtares.admin.ch/tares/main/mainFormHandler.do;jsessionid=LS6CFhVLzZ_aQ7qNZIqqjkwJAO8_Dl0tFon8THWCmP5Rlq_j2cQM!1642530023?tnNummer=&kopfdaten.direction=import&kopfdaten.userCountryIso2Code=TR&kopfdaten.countryIso2Code=TR&kopfdaten.date=26.02.2020&tn=&searchText=&searchTextD4=&sucheEntscheideD4RadioButton=volltext&searchTextD6=&chemicalSearchType=cas&chemicalField=*)

İç Vergiler

İsviçre vergi sistemi, 26 kanton ve 2.131 belediyeden oluşan İsviçre federal yapısını yansıtan bir özelliğe sahiptir.

Kantonlar, özel olarak federal hükümete verilen yetkiler dışında vergilendirme konusunda tam yetkiye sahiptirler. Gelirler federal ve kantonal bazda vergilendirilir. Kantonal vergiler de kanton idaresi ve belediyeler arasında taksim edilir.

Federal vergi oranları sabit olmakla birlikte kanton ve belediye vergileri değişiklik gösterdiğinden toplam vergi yükleri de (federal + kanton + belediye) kanton bazında %11,9 ila %21,0 arasında değişiklik göstermektedir
(*https://www.gr.ch/DE/institutionen/verwaltung/dvs/awt/wirtschaftsstandort/Documents/ihb-10-overview-of-the-swiss-tax-system-s-ge-2023-en.pdf*).

Federal Vergiler

1) Doğrudan Federal Vergiler:
- Gerçek Şahısların Gelirinin Vergilendirilmesi: İsviçre'de ikamet eden veya bulunan ve burada bir meslek icra eden tüm gerçek kişiler sınırsız vergi mükellefidir. Federal gelir vergisi, artan oranda uygulanmakta ve gerek medeni duruma gerekse kanton veya belediyeye bağlı olarak değişmekte, ancak her halükârda oranı %11,5'i geçememektedir. Ayrıca Federal Vergi İdaresinin vergi hesaplayıcısına (*https://swisstaxcalculator.estv.admin.ch/#/home*), bazı kanton vergi idarelerinin çevrimiçi hesaplayıcılarına ise (*https://www.estv.admin.ch/estv/de/home/direkte-bundessteuer/dbst-quellensteuer/qst-links-kantone.html*) web adreslerinden ulşamak mümkündür.

- Tüzel Şahısların Kazanç Vergisi: Kural olarak ikametleri veya gerçek yönetimleri İsviçre'de bulunan tüzel şahıslar vergi mükellefidir.

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025

- Sermaye Şirketleri: Anonim şirketler, limitet şirketler ve kooperatifler sermaye şirketleridir ve net kazançları %8,5 oranında vergilendirilir.
- Diğer Tüzel Şahıslar: Derneklerin, vakıfların ve doğrudan gayrimenkul sahibi yatırım fonlarının kazançları %4,25 oranında vergilendirilir.

2) Damga Vergileri:

- Hisse İhraç Vergisi: Yurt içinde ortaklık haklarının (hisse senedi, limitet şirket hisseleri, kooperatif hisseleri, intifa senetleri) ve tahvillerin ihracında %1 oranında ödenir. 1.000.000 CHF vergiden muaftır.
- Muamele Vergisi: Taraflardan veya aracılardan birinin İsviçreli olması durumunda, yerli veya yabancı kıymetli evrak devrinde ödenir. Yerli evraklarda %0,15, yabancı evraklarda %0,3'dür.
- Sigorta Primlerinin Vergilendirilmesi: Mali sorumluluk sigortası, kasko sigortaları ve belli mal sigortalarının prim ödemeleri vergilendirilmektedir. Vergi, sigorta primi üzerinden hesaplanır ve genellikle %5'tir. Hayat, hastalık, kaza, sakatlık ve işsizlik sigortaları bu vergiden hariçtir.

3) Katma Değer Vergisi:

İsviçre'de katma değer vergisi %8,1 standart oranı ile diğer pek çok komşu ülkeden daha düşüktür (Almanya: %19, Fransa: %20, Avusturya: %20, İtalya: %22). Bununla birlikte, aşağıda belirtildiği şekilde, bu standart oranın dışında oranların uygulandığı çeşitli mal ve hizmet grupları mevcuttur. Bunlar;

İndirimli oran %2,6'ya tabi ürünler:

- Şebeke suyu
- Alkollü içecekler hariç, yiyecek ve içecek
- Kesimlik olmasa da sığır, koyun, keçi, domuz, tavuk, ördek, kaz, hindi, beç tavuğu ve besin olarak kullanılacak balıklar
- Tahıl
- Tohumlar, bitki yumru ve kökleri, canlı bitkiler, çelik aşılar, kalem aşısı, kesme çiçek ve dallar, aranjmanlar, buketler, çelenkler ve benzeri şekilde işlenmişler
- Yemler, silo asitleri, hayvan yataklığı, gübreler
- Zirai ilaçlar, humus ve diğer bitkisel örtüler
- İlaçlar
- Reklam özelliği taşımayan, kitap, gazete ve dergiler.

Konaklama giderlerinde KDV %3,8 oranında uygulanmaktadır. Özel orana veya indirimli orana tabi olmayan tüm vergiye tabi hizmetler standart oran olan %8,1 üzerinden vergilendirilir.

4) Özel Tüketim Vergileri:

- Tütün Vergisi
- Bira Vergisi
- Damıtılmış İçki Vergisi
- Petrol Vergisi
- Otomobil Vergisi

Kanton ve Belediye Vergileri

1) Tüzel Şahısların Kazanç ve Sermaye Vergisi:
Doğrudan federal vergilerde olduğu gibi tüzel şahıslar mukim oldukları veya yönetimlerinin bulunduğu veya iktisadi olarak dahil oldukları kanton ve belediyelerde vergilendirilir. Kanton ve belediyeler, sermaye şirketlerinin net kazançlarını, ödenmiş sermayelerini ve ihtiyatlarını, bazen sabit oranda, bazen artan oranda, asgari ve azami oranlar tespit edilmek suretiyle vergilendirmektedir.

Vergi Kolaylıkları: Holdingler, kantonda mukim olan ancak faaliyetinin tamamı veya bir kısmı yurt dışında olan firmalar için özel düzenlemeler bulunmaktadır. Kazancı kısmen veya tamamen yabancı iştiraklerden kaynaklanan sermaye şirketlerinin (holding ve iştirak şirketleri) vergi yükü muhtelif şekillerde hafifletilir ve bu şekilde birden fazla vergilendirmenin önüne geçilir. Kantonlar, iktisadi teşvik çerçevesinde yeni kurulan şirketlere belli sürelerle sınırlı kısmen veya tamamen vergi muafiyeti tanımaktadır.

Bazı kantonlarda tüzel kişilikler, normal vergi yerine minimum bir vergi ödemektedir. Özellikle gıda alanında birçok işletme ya çok düşük kazanca sahip olmakta ya da hiç kazanamamaktadır. Bazı kantonların vergi kanunları, bu tür işletmelerin ekonomik önemleri sebebiyle vergi kapsamına alınmasını öngörmektedir. Bu tür işletmelerin ciroları, malları ve sermayeleri minimum oranda vergilendirilir.

2) Nüfus Başına Alınan Vergiler:
Kanton bazında değişiklik göstermektedir.

3) Gayrimenkul Kazanç Vergisi:
Gayrimenkul kazanç vergisi, gayrimenkullerin, tapuya kayıtlı hakların ve maden ocaklarının veya paylarının el değiştirmesinden kaynaklanan kazançlardan tahsil edilmekte olup kanton ve belediyelere göre oranlar değişmektedir. Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için (*https://www.ch.ch/en/taxes-and-finances/types-of-taxation/taxation-of-real-estate/#*) web adresine başvurulabilir.

4) Diğer Vergiler:
- Motorlu Taşıt Vergisi: Aracın özelliklerine ve kantonlara göre değişmektedir.
- Köpek Vergisi: Tüm kantonlarda, çoğu zaman köpeğin büyüklüğüne ve ağırlığına göre değişen köpek vergisi alınmaktadır. Çoğu kantonda, körler için olan köpekler, kurtarma ve hizmet köpekleri için vergi kolaylıkları veya muafiyeti bulunmaktadır. Köpekler için İsviçre Veri Tabanı: (*https://www.ch.ch/en/taxes-and-finances/types-of-taxation/dog-tax*)
- Eğlence Vergisi: Bazı kantonlarda, umuma açık organizasyonlarda bazen bilet vergisi olarak bazen de götürü usulüyle, kural olarak % 10 oranında tahsil edilir.
- Damga Vergisi: Federal damga vergisinin yanı sıra bazı kantonlarda ayrıca tahsil edilmektedir.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

İsviçre'de standartlar, teknik düzenlemeler ve denetimlerde Federal düzeyle yetkili kurumlar olduğu gibi kantonal düzeyde de yetki ve düzenlemeler bulunmaktadır. Federal düzeyde yetkili kurum, mevzuat, erişim ve uygulamalar aşağıda yer almaktadır.

- **İsviçre Standardizasyon Birliği (The Swiss Association for Standardization- SNV)**: İsviçre Standardizasyon Birliği, 1919 yılında özel hukuka tabii olarak kurulmuş ülkenin standardizasyon konusundaki çatı kuruluşudur. Birliğin, sanayi ve hizmet sektörlerinin her kolundan 650'den fazla kolektif üyesi bulunmaktadır. SNV'nin diğer üyeleri arasında dernekler ve kuruluşların yanı sıra kamu şirketleri ve kamu idareleri de yer almaktadır.

Birliğin ademi merkeziyetçi bir yapısı olup, farklı bağımsız sektörler için sorumluluklar dağıtılmıştır. Farklı sektörlerde standardizasyon alanında çalışan kuruluşların sekretaryaları ilgili sektörel birlik bünyesinde veya SNV bünyesinde yer alabilmektedir.

SNV; standartların koordinasyonunun sağlanması, yayımlanması, dağıtımı, tescili ve satışından, ayrıca standardizasyon alanındaki toplantı ve seminerlerin organizasyonu ile sektörel ve ulusal çıkarların temsilinden sorumludur.

SNV aynı zamanda Uluslararası Standartlar Örgütü (İSO) ve Avrupa Standartlar Komitesi (CEN) üyesidir. Federal Bildirim Yasası uyarınca SNV, teknik düzenlemeler ve ilgili standartlar için bildirim prosedürünü yürütmek ve ulusal düzeyde Dünya Ticaret Örgütü Temas Noktası olarak hareket etmekle görevlidir (*https://www.snv.ch/en*).

- **Devlet Ekonomik İşler Sekretaryası (State Secretariat for Economic Affairs - SECO)**: SECO; ihracat, ithalat, tarife dışı önlemler, hizmet ticareti, uluslararası yatırımlar ve uluslararası ekonomi hukuku ile ilgili konulardan, DTÖ himayesinde müzakerelere katılarak ve serbest ticaret anlaşmaları yaparak serbest ve adaletli bir dünya ticaretinin şekillendirilmesine katılımdan, İsviçre'nin DTÖ, EFTA, Dünya Bankası ve OECD gibi çok taraflı ekonomik örgütlerde temsil edilmesinden, İsviçre'nin dünyadaki diğer ülkelerle ikili ekonomik ilişkilerinin yürütülmesinden ve ihracat kontrolleri ve yaptırımlar ile ilgili politikaların oluşturulmasından sorumlu Ekonomi Bakanlığı bünyesinde görev yapan bir devlet sekretaryasıdır.

Ürün Güvenliği Federal Kanununa (PrSG, SR 930.11) istinaden piyasa gözetim ve denetimi, SECO tarafından koordine edilmekte olup, ilgili Kurumun teknik düzenlemeler portalına aşağıdaki adresten ulaşılabilmektedir
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften.html*).

- **İsviçre Federal Gümrük İdaresi (FCA):** İsviçre'ye yapılacak mal ihracatında gümrük idarelerine ibraz edilecek belgelere, İsviçre'ye ihracata ilişkin ürün bazında detaylı bilgiye ve GTİP/ülke bazında gümrük tarifelerine aşağıdaki adreslerden ulaşılabilmektedir;
(*https://www.bazg.admin.ch/bazg/en/home/documentation.html*)
(*https://xtares.admin.ch/tares/login/loginFormFiller.do;jsessionid=voGzCviFOFtSzoQAIfiZlXyAqXwPMXB0vkmREmAqWUN3zgM1IcXf!-2006255071?l=en*)

- **İsviçre Akreditasyon Servisi (Swiss Accreditation Service - SAS):** İsviçre Ekonomik İşler Devlet Sekretaryasına (SECO) bağlı bir Kurum olan İsviçre Akreditasyon Servisi (SAS), uygunluk değerlendirme kuruluşlarının kalibrasyon ve test laboratuvarlarını, muayene ve sertifika kuruluşlarını, ayrıca malzeme üreticileri ve yeterlilik test sağlayıcılarını uluslararası standartlara göre incelemek ve akredite etmekle sorumlu bir kuruluştur (*https://www.sas.admin.ch/sas/en/home.html*).

Herhangi bir ürünün piyasada yer almadan önce teknik düzenlemelere uygunluğunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Uygunluk değerlendirmeleri üretici tarafından beyan şeklinde yapılabilmekte veya uygunluk değerlendirme kuruluşu gibi bağımsız bir üçüncü tarafça da yapılmaktadır. Bununla birlikte, ilaç gibi bazı ürünler de ise yetkili makamların onayının alınması gerekmektedir. Yasa koyucu, ürünün sunduğu potansiyel riske dayalı olarak hangi prosedürün uygulanacağına karar vermektedir.

Swiss Agency for Therapeutic Products (Swissmedic): "Swissmedic", ilaç ve tıbbi ürünler için ulusal yetkilendirme ve denetleme otoritesidir. Kurum İsviçre'de yalnızca yüksek kaliteli, güvenli ve etkili tıbbi ürünlerin bulunmasını amaçlar ve böylece insan ve hayvan sağlığının korunmasına önemli bir katkı sağlar. İlaç veya Tıbbi Cihaz üreticisi veya dağıtıcı olarak ürünlerini İsviçre pazarına sunan herkes, tüm süreçleri Swissmedic'e bildirmekle yükümlüdür (*https://www.swissmedic.ch/swissmedic/en/home.html*).

İthalat Platformu: İthalat platformu, İsviçre pazarına girecek bir ürün için geçerli teknik düzenlemeleri tanımlamaya yardımcı olmak üzere kurulmuştur.

İsviçre'de piyasaya girecek ürünler için teknik düzenlemelere uyum açısından iki farklı senaryo bulunmaktadır:

1) Bir ürün AB, EFTA, Türkiye ve Kanada ile olduğu gibi İsviçre ile imzalanmış bir karşılıklı tanıma anlaşmasına tabii ise veya «Cassis de Dijon ilkesi» kapsamına giriyorsa, İsviçre pazarına girmesi kolaylaşmaktadır. Söz konusu karşılıklı tanıma anlaşmalarına veya Cassis de Dijon ilkesi ile bu ilke kapsamına girmeyen ürün listesine aşağıdaki adresten ulaşılması mümkün bulunmaktadır
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Erleichtertes_Inverkehrbringen.html*)

2) Diğer taraftan, piyasada yer alacak ürün, herhangi bir karşılıklı tanıma anlaşması veya «Cassis de Dijon ilkesi» kapsamına girmezse, İsviçre pazarında yer alabilmesi için İsviçre teknik düzenlemelerine uyması gerekmektedir.

İsviçre pazarına girişte uyulması gereken teknik düzenlemelere; (*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften.html*) adresinden ulaşılabilmektedir.

Bu düzenlemelerin kapsamı incelendiğinde:
- Gıda maddeleri, hayvansal ürünler, hayvanlar, bitkiler ve üretim araçları için düzenlemelere;

(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften/Lebensmittel_landwirtschaftliche_Produkte.html*) adresinden,

- Endüstriyel ürünler (ulaşım modları, tehlikeli maddelerin taşınması için ambalaj, basınçlı kaplar ve tanklar, makine ve cihazlar, gaz cihazları, elektrik ve telekomünikasyon ekipmanları, potansiyel olarak patlayıcı ortamlarda kullanılmak üzere tasarlanmış ekipman ve koruyucu sistemler, ölçüm aletleri, inşaat malzemeleri, kimyasal ürünler, ilaçlar ve tıbbi cihazlar) için düzenlemelere;
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften/Industrieprodukte.html*) adresinden,

- Günlük kullanım başlığı altında kozmetik ve mücevher, çocuk ürünleri ve bazı ahşap ürünleri için düzenlemelere;
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften/Gegenstaende_des_taeglichen_Bedarfs.html*) adresinden,

- Sektörel düzenlemelere tabi silahlar, patlayıcılar, kişisel koruyucu malzemeler, değerli metaller ve saatler için düzenlemelere;
(*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften/Sonstige_Produkte.html*) adresinden ulaşılabilmektedir.

Diğer taraftan İthalat Platformu, İsviçre'ye bir ürün ithal etmek için yerine getirilmesi gereken tüm düzenlemeleri içermemekte olup, daha detaylı bilgiler Federal Gümrük Dairesi'nin (gümrük vergileri, bira ve tütün vergileri, KDV ve diğer dolaylı vergiler) veya İsviçre Federal Fikri Mülkiyet Enstitüsü'nün (fikri mülkiyet hakları) internet sitesinde yer almaktadır. Ayrıca, Federal Gümrük Ofisi'nin çevrimiçi aracı TARES, gümrük takas prosedürü hakkında bilgi sunmaktadır.

İsviçre Pazarına Girişte Farklı Ürünler İçin Alınması Gereken İzinler ve Uygunluklar:
Düzenlemeler 4 ana başlık altında toplanmakta olup, ilgili ürünler için gerekli düzenlemelere ve yetkili Kurum/Kuruluşlara aşağıda yer verilen adreslerden ulaşmak mümkün bulunmaktadır (*https://www.seco.admin.ch/seco/en/home/Aussenwirtschaftspolitik_Wirtschaftliche_Zusammenarbeit/Wirtschaftsbeziehungen/Technische_Handelshemmnisse/Importplattform0/Schweizer_Produktevorschriften.html*).

1) <u>Gıda Ürünleri:</u>
- Gıda Maddeleri, Hayvansal Ürünler ve Hayvanlar;
Federal Gıda Güvenliği ve Veterinerlik Ofisi (FSVO)
(*https://www.blv.admin.ch/blv/en/home/lebensmittel-und-ernaehrung/rechts-und-vollzugsgrundlagen.html*)
- Organik Ürünler;
Federal Tarım Dairesi (FOAG)
(*https://www.blw.admin.ch/blw/en/home/international/dak_nachernae.html*)
(*https://www.blv.admin.ch/blv/de/home/lebensmittel-und-ernaehrung/ernaehrung.html*)
- Alkollü İçecekler;
Federal Gümrük İdaresi (FCA)

(*https://www.ezv.admin.ch/ezv/en/home/topics/alcohol.html*)
- Bitkiler;

Federal Tarım Ofisi (FOAG), Federal Çevre Ofisi (FOEN) ve Federal Bitki Koruma Servisi (FPPS)
(*https://www.blw.admin.ch/blw/en/home/nachhaltige-produktion/Pflanzengesundheit.html*)
- Yem, Hayvansal Üretim Araçları, Bitki Koruma Ürünleri, Gübre, Bitki Çeşitleri ve Tohumlar;

Federal Tarım Dairesi FOAG ve Federal Gıda Güvenliği ve Veterinerlik Ofisi (FSVO)
Yem;
(*https://www.agroscope.admin.ch/agroscope/fr/home/themes/animaux-rente/aliments-animaux/controle-des-aliments-pour-animaux/importation.html*)
Gübre;
(*https://www.blw.admin.ch/blw/fr/home/nachhaltige-produktion/produktionsmittel/duenger.html*)
Bitki Çeşitleri ve Tohumlar;
(*https://www.blw.admin.ch/blw/en/home/nachhaltige-produktion/pflanzliche-produktion/saat--und-pflanzgut.html*)
Tarım Ürünleri, Et Ürünleri dahil;
(*https://www.blw.admin.ch/blw/en/home/markt/einfuhr-von-agrarprodukten.html*)

2) Endüstriyel Ürünler:
- Motorlu Taşıtlar (Arabalar, Traktörler, Motorlu Bisikletler, Mopedler vb.)

Federal Karayolları Ofisi (FEDRO)
(*https://www.astra.admin.ch/astra/en/home/services/fahrzeuge/homologation.html*)
- Tekneler;

Kanton Su Seyrüsefer Büroları
(*https://www.vks.ch/fr/*)
- Teleferikler;

Federal Ulaştırma Ofisi (FOT)
(*https://www.bav.admin.ch/bav/en/home/modes-of-transport/cabelway.html*)
- Tehlikeli Maddelerin Taşınması İçin Ambalaj, Basınçlı Kaplar ve Tanklar;

Federal Karayolları Ofisi (FEDRO)
(*https://www.astra.admin.ch/astra/fr/home/services/vehicules/marchandises-dangereuses.html*)
- Makineler ve Cihazlar, Asansörler;

Devlet Ekonomik İşler Sekretaryası (SECO),
(*https://www.seco.admin.ch/seco/fr/home/Arbeit/Arbeitsbedingungen/Produktsicherheit/Maschinen.html*)
- Enerji Yönetmeliği;

(*https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/20060384/index.html*)
- Gaz Cihazları ve Basınçlı Kaplar;

Devlet Ekonomik İşler Sekretaryası (SECO),
(*https://www.seco.admin.ch/seco/fr/home/Arbeit/Arbeitsbedingungen/Produktsicherheit/Gasgeraete.html*)
- Elektrikli Ekipmanlar;

Federal İletişim Ofisi (OFCOM)
(*https://www.bakom.admin.ch/bakom/en/home/geraete-anlagen/marktzugang-elektrischer-geraete.html*)
- Telekomünikasyon Ekipmanları;

Federal İletişim Ofisi (OFCOM)
(*https://www.bakom.admin.ch/bakom/en/homepage/equipments-and-installations/in-general/neue-bestimmungen-fuer-das-inverkehrbringen-von-fernmeldeanlagen.html*)
- Potansiyel Olarak Patlayıcı Ortamlarda Kullanılmak Üzere Tasarlanmış Ekipman ve Koruyucu Sistemler;

Federal Konsey
(https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19980158/index.html)
- Ölçüm Aletleri;

Federal Metroloji Enstitüsü (METAS)
(https://www.metas.ch/metas/en/home.html)
(https://www.metas.ch/metas/en/home/gesmw/messmittel.html)
- İnşaat Malzemeleri;

Bina ve Lojistik Federal Ofisi (OFCL)
(https://www.bbl.admin.ch/bbl/fr/home/themen/fachbereich-bauprodukte.html)
- Kimyasal Ürünler;

Federal Çevre Ofisi (FOEN), Federal Kamu Sağlığı Ofisi (FOPH) ve Devlet Ekonomik İşler Sekretaryası (SECO)
(https://www.anmeldestelle.admin.ch/chem/en/home.html)
- Tıbbi Ürünler ve Tıbbi Cihazlar;

Swissmedic
(https://www.swissmedic.ch/swissmedic/en/home/humanarzneimittel/authorisations/information.htm)

3) Günlük Tüketim Ürünleri:
- Kozmetik ve Mücevherat;

(https://www.blv.admin.ch/blv/fr/home/gebrauchsgegenstaende/kosmetika-schmuck.html)
- Çocuk Ürünleri;

(https://www.blv.admin.ch/blv/fr/home/gebrauchsgegenstaende/kinderartikel.html)
- Ahşap Ürünleri;

(https://www.konsum.admin.ch/bfk/de/home/holzdeklaration.html)

4) Sektörel Düzenlemelere Tabi Diğer Ürünler:
- Silahlar;

Federal Polis Ofisi (FEDPOL)
(https://www.fedpol.admin.ch/fedpol/fr/home/sicherheit/waffen/einfuhr.html)
Silahlar, Silah Aksesuarları ve Mühimmatlar Hakkında Federal Yasa;
(https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1998/2535_2535_2535/en)
- Kişisel Korunma Ekipmanı (KKD);

Devlet Ekonomik İşler Sekretaryası (SECO)
(https://www.seco.admin.ch/seco/fr/home/Arbeit/Arbeitsbedingungen/Produktsicherheit/Persoenliche-Schutzausruestungen-PSA.html)
- Sivil Kullanımlar ve Piroteknik Ürünler için Patlayıcılar;

Federal Polis Ofisi (FEDPOL) Genel Yönetmelikler
(https://www.fedpol.admin.ch/fedpol/de/home/sicherheit/explosivstoffe.html)
Piroteknik Ürünler İçin Özel Düzenlemeler (Havai Fişekler);
(https://www.bazg.admin.ch/bazg/en/home/information-individuals/bans--restrictions-and-authorisations/pyrotechnic-articles--fireworks-.html)
- Değerli Metaller ve Saatler;

Federal Gümrük İdaresi (FCA)
Değerli Metal Kontrolü;
(https://www.ezv.admin.ch/ezv/en/home/topics/precious-metal-control.html)
Kıymetli Madenler Kontrolü Kanunu;
(https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/19330048/)

(*https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/50/345_357_401/en*)

Uluslararası akreditasyon prensipleri çerçevesinde İsviçre, diğer ülkeler tarafından uygun bulunan Kurumların verdiği belgeleri kabul etmektedir. Bu kapsamda, SECO'ya bağlı İsviçre Akreditasyon Servisi (SAS); European Cooperation for Accreditation (EA), International Accreditation Forum (IAF) ve International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) ile iş birliği içerisinde çalışmaktadır.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

İsviçre'ye ihraç edilen ürünler serbest pazar prensibi çerçevesinde, kullanıcıların ve üçüncü kişilerin sağlık ve güveliğine yönelik minimum risk taşımaları ya da risksiz olmaları halinde pazara giriş yapabilmektedirler. Sözkonusu kuralın dışında kalan sektörler ise, tıbbi malzemeler vb. lisansa tabi ürünlerdir. Ürün Güvenliği Federal Kanunu kapsamındaki kurallar dışında lisansa tabi sektörler için sektöre özel düzenlemeler içeren kanunlar ayrıca hazırlanmış olup, söz konusu sektöre özel kanunlar Ürün Güvenliği Federal Kanunu'nun üzerindedir. Bahse konu federal kanunların çakışması halinde sektöre özel kanunlar uygulanmaktadır.

İsviçre'ye ihracatta; 'Cassis de Dijon' prensibi çerçevesinde ve AB ile imzalanan Karşılıklı Tanıma Anlaşması (MRA) kapsamında halihazırda uygunluk sertifikası almış ürünlerin yeniden değerlendirmeye tabi tutulması gerekmemektedir. Anılan durum ülkemiz ile imzalanan protokol kapsamında Türkiye'den gelen sanayi ürünleri için de geçerlidir. Bu itibarla, AB'de üretilmiş ya da AB pazarında halihazırda satışa sunulabilen tüm ürünler uygunluk değerlendirmesinden bağımsız İsviçre'de satışa sunulabilmektedir. Anılan durumun istisnası, İsviçre'nin ana dillerinin (Almanca, Fransızca ve İtalyanca) kullanım kılavuzları ve ambalajlar üzerinde yer alması kuralıdır. Sözkonusu kural kapsamında ürün grubuna göre ya satışın yapılacağı bölgenin dili ya da tüm resmi dillerin ambalaj ve kılavuzlarda yer alması gerekmektedir.

Cassis de Dijon kuralının istisnası ve ihracatta zorunlu belgelendirmeye tabi ürünler ise; lisansa tabi ürünler (tıbbi ürünler ve malzemeler), kimyasal ürünler mevzuatı kapsamında kayda tabi ürünler, önceden ithalat izni alınması gerekli ürünler ve ithalat yasağına tabi ürünler olarak sıralanmaktadır.

Diğer taraftan, İsviçre'ye birçok tarımsal ürünün ihracatının yapılabilmesi için izin alınması gerekmektedir. "Genel ithalat izni" olarak ifade edilen bu izinler, Federal Tarım Bürosu (FOAG) tarafından gerçek ve tüzel kişilerden ve aynı zamanda merkez ofisi İsviçre'de bulunan şirketlerden gelen başvurular üzerine verilmektedir. "Genel ithalat izinleri" ücretsiz verilmekte olup, bu izinler süresiz ve devredilemez niteliktedir. Ayrıca, Genel İthalat İzni otomatik olarak kota tahsisi anlamına gelmemekte olup, kota tahsisi için ayrı bir başvuru süreci uygulanmaktadır.

Kota tahsisi, başvuru ile ilgili gerekli bilgiler, etiketlemeye ilişkin hususlar ve diğer sektör bilgilerine aşağıdaki linklerden ulaşılabilir:

- Gümrük Tarife ve Kota Bilgileri;
(*https://xtares.admin.ch/tares/login/loginFormFiller.do;jsessionid=QEYtFPWtLScvvQP4OZvUrCUj2auRiowVXpFc26yQqAdA9tIc2YoY!-303816153?l=en*)
- Tarım Ürünleri İthalatına İlişkin İzinler;
(*https://www.blv.admin.ch/blv/en/home/import-und-export/import/importe-artengeschuetzte-tiere-pflanzen.html*)
- Gıda Güvenliği ve Korunması Kararlaştırılan Ürünlerin İthalat İzinleri;
(*https://www.blv.admin.ch/blv/en/home/import-und-export/import/importe-artengeschuetzte-tiere-pflanzen.html*)
- Tarımsal Ürünlerin Etiketlenmesine ilişkin Düzenlemeler;
(*https://www.blw.admin.ch/de/einfuhr-von-agrarprodukten*)

İsviçre'ye ithalatta CE işareti zorunlu değildir. Bununla birlikte, İsviçre sektörel mevzuatı gereği bir uygunluk işareti öngörüyorsa, İsviçre işareti yerine CE işareti kullanılabilir. CE işaretinin üründe belirtilmesi, üreticinin veya yetkili temsilcisinin sorumluluğundadır. CE işaretinin bir üründe belirtilmesini düzenleyen koşullar AB uyum direktifleri tarafından belirlenmektedir.

İsviçre pazarına girişte bilinmesi gereken diğer önemli bir husus da, ilaç ve tıbbi ürünler için ulusal yetkilendirme ve denetleme otoritesi olan Swissmedic'ten izin alınması gerektiğidir.

İsviçre, tıbbi cihazlara yönelik uygunluk değerlendirmelerinin karşılıklı olarak tanınması konusunda AB üyesi ülkeler, EFTA ülkeleri ve Türkiye ile anlaşmalar (MRA) yapmıştır. Bu antlaşmaların temelini, tıbbi cihazlara ilişkin Avrupa kılavuzlar ve Avrupa CE işaretinin uygulanması oluşturmaktadır. Bu çerçevede ilgili ülkeler, İsviçre uygunluk değerlendirme kuruluşları tarafından verilen sertifikaları tanırlar ve karşılığında İsviçre söz konusu ülkelerde onaylanmış belgeleri ve uygunluk değerlendirmelerini tanır. Diğer taraftan, bir kısım tıbbi cihaz farklı düzenlemelere tabi olabilmektedir. Bu ürünler için ek bildirimlerin veya kayıt gerekliliklerinin yerine getirilmesi gerekebilmektedir. Detaylı bilgilere *https://www.swissmedic.ch/swissmedic/en/home/medical-devices/regulation-of-medical-devices.html* linkinden ulaşılabilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

İsviçre'nin ana dillerinin (Almanca, Fransızca ve İtalyanca) kullanım kılavuzları ve ambalajlar üzerinde yer alması kuralıdır. Söz konusu kural kapsamında ürün grubuna göre ya satışın yapılacağı bölgenin dili ya da tüm resmi dillerin ambalaj ve kılavuzlarda yer alması gerekmektedir.

Sofra takımları, mutfak eşyaları ile ambalaj mürekkepleri¸ gıdalara bulaşabilecek ve dolayısıyla sağlık açısından risk oluşturabilecek maddeler içermektedir. Bu malzeme ve eşyaların kullanımı ve işlenmesi kanunla düzenlenir.

İsviçre'de "gıda maddeleriyle temas eden malzemeler ve maddeler" ile ilgili kurallar, 817.023.21 sayılı yönetmelik ile belirlenmekte olup, bu kapsamdaki en son düzenlemeler 1 Şubat 2024'te yürürlüğe konulan düzenleme ile Avrupa Birliği yasalarıyla daha uyumlu hale

getirilmiştir. Sözkonusu yönetmeliğe (*https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2017/164/fr*) adresinden, konuyla ilgili gelişmelere ve detaylı bilgiye; (*https://www.blv.admin.ch/blv/en/home/gebrauchsgegenstaende/materialien-in-kontakt-mit-lebensmitteln.html*) adresinden ulaşılabilmektedir.

Teknik Engeller

İsviçre'de Tarım Sektörü ve Tarım üreticilerinin korunması ile gıda konusunda kendi kendine yeterliliğin sağlanabilmesi için federal hükümet tarım ürünleri, özellikle et, süt, süt ürünleri ve tahıl ithalatını etkin bir şekilde kısıtlayan karmaşık bir koruma sistemi geliştirmiştir. Yurtiçinde üretilen bir kısım ürünleri korumak için dönemsel olarak ithalat yasağı, yüksek gümrük tarifeleri veya kotalar uygulanmaktadır. Bu kapsamda, et ve süt ürünleri tarım ürünleri arasında en çok korunan ürünlerdir.

UNCTAD tarafından yayınlanan bir araştırmada İsviçre'de özellikler yağlı tohumlar ve yenilebilir sebzeler, katı ve sıvı yağlar, tahıllar, yenilebilir meyveler ve sert kabuklu meyveler, sakızlar ve reçineler, ekstraktlar, hububat müstahzarları, nişasta, süt mamulleri, yenilebilir çeşitli müstahzarlar ve içecekler, alkollü içkiler ve sirke başta olmak üzere pek çok ürün için Bitki ve hayvan sağlığı önlemlerinin uygulandığı belirtilmektedir.

UNCTAD tarafından yayınlanan İsviçre'de doğal/çevre dostu ürünler uygulanan teknik engelleri konu alan bir çalışmada çalışılan ürün gruplarının sağlık ve bitki sağlığı önlemleri (SPS) ile karşı karşıya kalan ürün gruplarının çoğunlukla yağlı tohumlar ve yenilebilir sebzeler, sebze katı ve sıvı yağlar, tahıllar, yenilebilir meyveler ve sert kabuklu yemişler, sakız ve reçineler, tahıl müstahzarları nişasta süt mamülleri, yenilebilir çeşitli müstahzarlar ve içecekler, alkollü içkiler ve sirkelerden oluştuğu belirtilmektedir. Gıda , kozmetik, tekstil sektöründe biyo çeşitlilik kapsamında yer alan ve teknik engellerle karşılaşan sektörler olsolduğ ifade edilmektedir (detaylı bilgi için: *https://unctad.org/system/files/official-document/ditcted2018d9_en.pdf*).

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarette teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini

güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarette teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (*https://teknikengel.ticaret.gov.tr/*). Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarette teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarette teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İsviçre, INSEAD ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü tarafından çıkarılan "Global Innovation Index"te birinci sırada yer almakta olup, ülke fikri mülkiyet haklarına ve yeniliklerin korunmasına son derece önem vermektedir.

İsviçre, fikri mülkiyet haklarını tek bir lisanslama yoluyla merkezi olarak yönetmek ve kullanmak için ideal yasal ve mali koşullar sunmaktadır. Ülke, Avrupa Patent Konvansiyonu ve Patent İş birliği Anlaşmalarını imzalamıştır. Bu anlaşmalar gereği Cenevre'deki WIPO Uluslararası Bürosu'na tek bir uluslararası patent başvurusu yapılarak 38 Avrupa ülkesi dahil olmak üzere Dünya genelinde 148 ülkede patent koruma başvurusu yapılabilmektedir. Böylelikle, anılan anlaşmalara taraf olan ülkelerdeki kişilerle birlikte kendi vatandaşlarının da patent haklarını korumaktadır.

Ayrıca, İsviçre'de gümrükten geçen mallarda da patent ihlali tespit edilmesi halinde patent sahibinin hak ihlaline karşı korumayı gümrük makamlarından talep etmeye hakkı bulunmaktadır.

Detaylı bilgi için; İsviçre Federal Fikri Mülkiyet Hakları Enstitüsü'nün *https://www.ige.ch/en.html* adresine başvurulabilir.

Dağıtım Kanalları

İsviçre'de dağıtım kanalları incelendiğinde sektörün dikey bir yapıda entegre olduğu görülmektedir. Böylelikle merkezi bir sistem içinde alımlarını gerçekleştirmekte ve bağımsız çalışan perakendecilere karşı rekabet güçlerini artırmaktadırlar.

Ülkede kooperatifçilik çok yaygın bir uygulamadır. Perakende satış pazarını ikişer binin üzerindeki mağaza sayıları ve milyonlarca üyeleri ile Migros ve Coop gibi kooperatifler domine etmektedirler. Söz konusu kooperatiflerin yıllık ciroları 2023 yılında otuzar milyar doların üzerinde gerçekleşmiştir.

Ayrıca ülkede giyim, kozmetik, mücevher ve gıda gibi departmanlara sahip büyük çok katlı mağazalar (Globus, Manor), süper ve hipermarketler (COOP, Migros, Denner, Aldi Lidl), geleneksel mağazalar, reçetesiz ilaç satan mağazalar ve dünya çapında şubeleri bulunan uzmanlaşmış mağazalar yer almaktadır.

Diğer taraftan, dünyadaki gelişmelere paralel olarak İsviçre'de uzaktan satışlarda son yıllarda çok büyük bir artış yaşanmıştır. Bu büyümede %92 mertebesinde internetin yaygın olarak kullanımı önemli bir rol oynamaktadır. En çok kullanılan elektronik ticaret siteleri (*https://www.toppreise.ch/en*) adresinde ürün bazında fiyat mukayeseli olarak yer almaktadır.

Tüketici Tercihleri, Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Tüketici tercihleri, satış teknikleri ve satışı etkileyen faktörler arasında aşağıdaki hususlar sayılabilir:

- Ülkede tüketimin büyük ölçüde az sayıdaki mağaza zincirleri üzerinden gerçekleşmesi nedeniyle ürünlerimizin bu mağazalarda da yer alması yönünde girişimlerde bulunulması, ürünlerimizin tanıtımı amacıyla bizzat mağaza-showroom açılması ve "Made in Türkiye" algısının güçlendirilmesi için yazılı ve görsel basın yoluyla tanıtım yapılması önemli görülmektedir.

- Ülkenin/tüketicilerin üst düzeydeki kalite beklentilerini karşılamak üzere ürünlerimizin sunumu ile ambalaj ve etiketlenmeleri yanında uluslararası bilinilirliği olan her türlü sertifika ve belgeye sahip olmaları rekabet gücümüzü artıracaktır.

- Pazara girişin kolaylaştırılması ve olumlu imaj için bu ülkedeki ticari faaliyetlerin İsviçre'de kurulacak olan bir İsviçre firması üzerinden yürütülmesi veya aynı amaca hizmet etmek üzere sınır komşusu ülkelerde faaliyet gösterecek firmalarımız veya şubeleri üzerinden tanıtım, pazarlama ve satış işlemlerinin gerçekleştirilmesi faydalı olacaktır.

- İsviçre firmalarının genel olarak alım heyetlerine itibar etmediği hususu da dikkate alındığında firmalarımızın bu ülkede yeni mağaza, ofis veya showroom açmaları yanında Avrupa coğrafyasında gerçekleştirilecek büyük sektörel fuarlara katılımı ve ülkenin tedarikçi ekipleri ile doğrudan temas kurarak ürünlerini tanıtmaları pazara giriş açısından büyük önem taşımaktadır.

- Bürokratik güçlükler ülkenin genel uygulamalarından kaynaklanmaktadır. 4 farklı dil ve 3 ayrı kültüre sahip olan ülkede uygun tanıtım materyallerinin kullanılması ve gerektiğinde danışmanlık hizmeti alınması gerekmektedir.

- Hizmet ticareti olarak bakıldığında ise, İsviçre'de sağlık hizmetinin tamamen özel sigorta sistemi üzerinden yürütülmesi, sigortanın belirli harcamaları karşılamaması ve istihdam maliyetlerinin çok yüksek olması sağlık giderlerini artırmaktadır. Bu nedenle, ülkemiz için sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyelin bulunduğu değerlendirilmektedir.

Kamu İhaleleri

İsviçre federal hükümeti, kantonlar ve belediyelerin yapım işleri ağırlıklı olmak üzere kamu alımlarına ilişkin açmış oldukları ihaleler (*https://www.simap.ch*) adlı web sayfasından ilan edilmektedir. Söz konusu sayfada son 3 yıl içerisinde düzenlenen ihaleler yer almakla birlikte bu bilgiler rakamsal büyüklüğün tespitine veya yapılan kamu ihalelerinin milletler bazında dağılımını gösterir analize imkân vermemektedir.

Diğer taraftan, uluslararası ihalelerin DTÖ Kamu Alımları Sözleşmesine taraf olan ülkelerin firmalarına açık olması ve ülkemizin bu anlaşmaya taraf olmaması nedeniyle firmalarımız şartnameler gereği bu ihalelere teklif verememektedirler.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

İsviçre gayri safi milli hasılasının (GSYİH) yaklaşık %74'ü hizmetler sektörü (İnşaat sektörü: %4,8) , %25'i sanayi sektörü ve tarım sektörünün GSYİH'ya katkısı ise % 1'in altındadır.

Tarım ve Hayvancılık

Tarım İsviçre coğrafyası ve iklimi tarıma çok elverişli olmamakla birlikte ülke genelinde tarımla uğraşanlar genellikle aile işletmelerinden oluşmaktadır. Ülkede buğday ve arpa gibi tahıllar, şeker pancarı ve patates gibi kök bitkileri, elma ve üzüm gibi meyveler üretilmekte, gıda sanayi alanında ise süt ve süt ürünleri ile çikolata gibi ürünler öne çıkmaktadır.

İsviçre ile ülkemiz arasında Avrupa Serbest Ticaret Alanı (EFTA) şemsiyesi altında Serbest Ticaret Anlaşması bulunmakta olup, tarım ürünleri başlıklarında ülkemiz lehine olumlu sonuçlar doğuracak şekilde revize edilen revize edilmiş anlaşma, 1 Ekim 2021 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

İsviçre'de Tarım Sektörü ile üreticilerin korunması yanında gıda konusunda ülkenin kendi kendine yeterliliğinin sağlanabilmesi için federal hükümet tarım ürünlerini, özellikle et-süt ürünleri ve tahıl ithalatını etkin bir şekilde kısıtlayan karmaşık bir koruma sistemi geliştirmiştir. Yurtiçinde üretilen çoğu ürün için yüksek ithalat tarife oranları ve kotaları (belirli dönemlerde ithalata müsaade edilmemesi veya dönemsel olarak yüksel gümrük vergilerine tabii tutulması vb) uygulamaktadır. Bu kapsamda, et ve süt ürünleri tarım ürünleri arasında en çok korunan ürünlerdir.

İsviçre'ye tarım ürünü ihraç edilebilmesi için öncelikle ithal edilecek ürünün gümrük tarife numarası ile (*www.tares.ch*) adresli web sitesinden ürünün İsviçre'ye girişine ilişkin gümrük vergisi ve kota bilgilerinin ülke bazlı olarak incelenmesi gerekmektedir. Söz konusu internet sitesinden GTİP kodu ile arama yapıldığında, İsviçre ile ürünün ithal edileceği ülke arasında varsa serbest ticaret anlaşması, ürünün ithalatındaki miktar kısıtlaması, uygulanacak gümrük vergisi, üçüncü ülkelere uygulanacak gümrük vergisi gibi bilgilere ulaşılabilmektedir.

Ayrıca, birçok tarım ürününün İsviçre'ye ihracatının yapılabilmesi için ön izin alınması gerekmektedir. "Genel İthalat İzni" olarak ifade edilen bu izinler, Federal Tarım Bürosu (FOAG) tarafından gerçek ve tüzel kişiler yanında merkez ofisi İsviçre'de bulunan şirketlerden gelen başvurular üzerine verilmektedir. Genel İthalat İzinleri ücretsiz olarak verilmekte olup, bu izinler süresiz ve devredilemez niteliktedir. Diğer taraftan Genel İthalat İzni otomatik olarak kota tahsisi anlamına gelmemekte olup, kota tahsisi için ayrı bir başvuru süreci uygulanmaktadır.)

Sanayi

Ülkede yüksek donanımlı ve deneyimli işgücü sayesinde dünya genelinde tanınmış, markalı, yüksek katma değerli ve özel tasarım ürünler üretilmektedir.

Sanayi ürünleri üretiminde önde gelen ürünler ilaç, aşı, medikal ürünler, saat, kimyasallar, optik-hassas aletler ve makine teçhizat gibi yüksek teknoloji gerektiren ürünlerdir. İsviçre'nin yatırım, üretim ve ticari alandaki başarısının altında dünya pazarlarına kolay erişim, kalifiye personel, cazip vergi koşulları, uygun yatırım ortamı, yüksek Ar-Ge harcamaları, bilişim ve teknolojiye yatırım, fikri mülkiyet haklarının korunması ve güçlü eğitim sistemi gibi hususlar yer almaktadır.

İsviçre pazarına giriş konusunda, ürünün belirli kalite ve standartları sağlaması oldukça önemlidir. İthalata ve ihracata konu mallardan gerekli görülenlerin standartlara ve teknik düzenlemelere uygunluğu veya kalitesinin değerlendirilmesi ve belgelendirilmesi "Dış Ticarette Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Mevzuatı" uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Madencilik

İsviçre, yeraltı kaynakları açısından fakir denilebilecek bir ülkedir. Madencilik ve taş ocakçılığı İsviçre ekonomisi içerisinde son derece küçük bir paya sahip olup, GSYİH içerisindeki payı %0,1'in altındadır.

İnşaat sektörüne hizmet etmek üzere işletilen endüstriyel mineraller, İsviçre ekonomisinde küçük bir rol oynamıştır. Metal madenciliği ise sona ermiş, küçük demir, nikel-kobalt, altın ve gümüş yataklarının rezervleri çoğunlukla tükenmiş ve yeni madencilik faaliyetleri çevresel nedenlerden dolayı cazibesini yitirmiştir.

Enerji

İsviçre'nin su kaynakları dışında enerji üretiminde kullanılabilecek herhangi bir kaynağı bulunmamaktadır. Alpler bölgesinde hidroelektrik santraller aracılığıyla elektrik enerjisi üretilmekte olup, bu bölgeden sağlanan enerji ülke talebinin %57'sini sağlamakta, %39 oranındaki elektrik üretimi ise 4 nükleer santralde (5 reaktör) gerçekleştirilmektedir (Toplam kurulu güç: 20.000 MW)

Hizmetler

Ülkedeki güçlü finans sektörü sayesinde hizmetler GSYİH'nın %74'ünü oluşturmaktadır (%25'i sanayii, %1 tarım). Bankacılık, sigortacılık, turizm ve ticaret ülkenin en güçlü olduğu iş kollarıdır. Diğer taraftan, ülkede istihdam giderlerinin çok yüksek olması nedeniyle bu durum en fazla hizmetler sektörünü etkilemektedir. İnşaat Sektörünün payı ise %4,8'dir.

İsviçre'de turizm, hizmetler sektörünün önemli bir parçasıdır. Ülke her ne kader kayak merkezi olarak tanınmış olsa da ülkeye gelen turistlerin önemli bir bölümü yaz aylarını tercih etmektedirler. 2023 yılında İsviçre'de 20,9 milyon/gece yabancı turist olmak üzere toplam 41,8 milyon/gece turist konaklamıştır.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

İsviçre iş yapma kültürünün temellerini kuralcılık, riskten kaçınma ve planlama ilkeleri oluşturmaktadır. İsviçre iş yaşamı, aşırı derecede temkinli olmak ve yapılacak işin uzun vadeli sonuçlarına odaklanmak şeklinde yürümektedir.

Bununla birlikte, dünyadaki en başarılı ekonomilerden birine sahip, uluslararası ticaret ve endüstrinin oldukça geliştiği bir ülke olarak İsviçre, yabancılarla iş yapmaya da oldukça açıktır. Şirketlerin kültürü bölgeye bağlı olarak değişme gösterebilmektedir. Fransızca konuşan ve İtalyanca konuşan kısımlarda daha rahat bir iş yaklaşımı görülmektedir.

Diğer taraftan, İsviçre'deki çoğu şirket katı ve derinden yerleşmiş bir hiyerarşiye sahiptir. Kararlar genelde en üst düzeyde alınırken diğer çalışanlara da uzmanlık alanlarına göre görüş beyan etme imkânı verilmektedir. Ancak, ağırlıklı olarak uluslararası şirket niteliğine haiz İsviçreli şirketlerde karar alma mekanizması biraz daha kurumsallaşmış durumdadır.

Ayrıca, İsviçre'de iş yapma, görüşme, anlaşma gibi konularda ciddiyet hâkim olup, kişisel ilişkiler espri düzeyinde dahi olsa ciddiyetten uzaklaşma olarak değerlendirilebilir. Zaman yönetimi, randevu, toplantı ve görüşmelerde uzun süre öncesinde planlama yapma alışkanlıkları iş kültürüne hâkimdir.

İsviçre iş çevrelerinde dakik ve planlı olmak en çok önem verilen konulardan biridir. İsviçreliler çalışma saatleri konusunda son derece duyarlıdırlar. Her şeyin zamanında yapılması, iş hayatında dakik olunması iş çevrelerinin üstünde titizlikle durdukları konuların başında gelmekte olup 5- 10 dakikalık gecikme saygısızlık olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle iyi bir iş ilişkisi için dakiklik İsviçre'de kritik öneme sahiptir Randevuya gecikmenin kaçınılmaz olması halinde durum en kısa sürede karşı tarafa bildirilmelidir. İş görüşmeleri için randevular önceden alınmalıdır.

Para Kullanımı

İsviçre ve Lihtenştayn'da kullanılan para birimi "İsviçre frankı"dır. Uluslararası kısa kodu, Confédération Helvetica Franc'ın kısaltması olan CHF'dir. İsviçre'deki en yaygın kullanılan ödeme yönteminin nakit ödeme yöntemi olduğu görülmektedir. Nakit ödemeleri banka kartları (debit kart) ve kredi kartları izlemektedir. Ödeme kartları ile temassız ödemeler ise daha fazla tercih edilmeye başlanmıştır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

İsviçre, AB üyesi olmamakla birlikte Schengen ve Serbest Dolaşım Anlaşmalarına dahil olması nedeniyle AB üyesi ülkelerin vatandaşları ile EFTA ülkelerinin vatandaşları İsviçre'ye vizesiz girme, ikamet etme ve çalışma imkanlarından yararlanma hakkına sahiptirler.

Diğer ülkelerden gelecek olan yabancılar için Schengen Anlaşması'nın öngördüğü temel prensiplere bağlı olarak vize uygulanmaktadır. Diplomatik/Hizmet/Hususi pasaport hamillerinin İsviçre'de altı ay içerisindeki 90 günü geçmeyen ikametleri için vize zorunluluğu bulunmamaktadır.

AB ve EFTA üyesi ülke vatandaşları dışında diğer ülkelerden gelecek yatırımcıların İsviçre'de üretim ve istihdam sağlayıcı bir yatırım gerçekleştirmeleri durumunda yatırımcıya hemen ikamet izni verilmemektedir. Aradan geçecek makul bir süre sonrasında şirketin reel faaliyeti, kazancı ve sağladığı istihdam vb. hususlar dikkate alınarak işyerinin bağlı olduğu kantonun onayı ile süreli ikamet izni verilmesi mümkün olabilmektedir.

Ülkede çalışma hayatının temelini oluşturan federal yasalar ve bunun yanı sıra her kantonun çalışma, ikamet, işsizlik ve sosyal yardımlar ile ilgili konularda çerçevesi federal yasa ile çizilmiş münferit kanun ve yönetmelikleri bulunmaktadır.

Federal Yabancılar Yasası ile düzenlenen ikâmet izinlerinin bütün türleri, Federal yönetim organlarınca değil, ikâmetin gerçekleşeceği kantonlar tarafından verilir. Bu nedenle ikâmet izinlerinin verilmesinde, vatandaşlık ya da göçmenleri ilgilendiren diğer konularda Kantonlar arasında farklı uygulamalar olabilmektedir.

Ülkede üç aydan uzun süre kalmak ve çalışmak genel olarak izne tabidir. İzinler, ikâmet edilecek kantonun Göç ve Entegrasyon Dairesi (Amt für Migration und Integration) tarafından verilir.

Yabancılar yasasının 18. maddesi yukarıdaki kriterler kapsamında çalışma amaçlı ikamet müsaadesi için başvuru koşullarını şöyle açıklamaktadır:

- Talep, İsviçre'nin genel iktisadi menfaatlerine uygun olmalıdır.
- Bir işverenin, çalışacak kişi için İsviçre yetkili makamlarına resmi yazı ile başvurması gerekmektedir.
- Yasanın 20 ve 25. maddelerine uygun olarak Hükümet gerektiğinde çalışma amaçlı süreli ve normal ikamet müsaadesi sayılarını sınırlandırabilmekte, azaltmakta veya çoğaltabilmektedir.

Ayrıca, İsviçre'nin sınır bölgelerinde yaşayıp her gün sınırı geçerek ülkeye çalışmaya gelenlere müsaade verilmesi için komşu ülkede geçerli ikamet iznine sahip olmaları ve sınır bölgesinde en az 6 ay süre ile ikamet ediyor olmaları aranmaktadır. Bu açıklamalar temelinde, İsviçre'de çalışabilmek için oturma izninin bulunması gerekmektedir.

İsviçre'de oturum izni almak için öncelikle bulunulan yerin bağlı olduğu kantonun yabancılar dairesine başvurulması gerekir. İsviçre'de prensip olarak "B Kodlu Oturma İzni" (Aufenthaltsbewilligung) ile "C Kodlu Yerleşim İzni" (Niederlassungsbewilligung) verilmektedir.

B kodlu oturma izni 1 yıl süreyle geçerli olup, hamiline izin verilmek suretiyle çalışma hakkı tanımaktadır (bu tür izne sahip olan yabancıların çalışmak için ayrıca izin almaları gerekmektedir). Bu durumda olan yabancıların çalışma izinlerine ilişkin genel izin kotası

(yabancılar için her sene Federal Hükümet tarafından belirlenmektedir) ile AB ve EFTA üyesi ülke vatandaşlarına öncelik tanınmaktadır.

C kodlu Yerleşim İzni ise İsviçre'de 10 yıllık yasal ikamet süresini dolduran yabancılara verilmektedir. Ancak, 10 yıllık söz konusu süre, İsviçre vatandaşı ile evli yabancılar için 5 yıl olarak belirlenmiştir. Bu izne sahip bir yabancı, çalışma izni aranmaksızın iş piyasasına girme ve serbest ticaret yapma hakkına sahiptir.

B ve C kodlu izinlerin haricinde;
- Sınır çalışanlarına G,
- Staj yapan yabancılara L,
- Mültecilere F,
- İltica talebinde bulunanlara N,
- İnsani nedenlerle 3 aya kadar süreyle kabul edilen, korunmaya muhtaç yabancılara ise S kodlu oturma izin belgeleri tesis edilmektedir.

Bu kapsamda 2008 yılında yürürlüğe giren düzenlemeye göre:
- Çalışmak amacı ile İsviçre'ye giriş yapan kişiler,
- Lisansüstü eğitim için İsviçre'de bulunan Stajyerler,
- Öğrenimin yanı sıra çalışmak isteyenler,
- İsviçre'ye geçici kabulü yapılmış olan yabancılar,
- Kısa süreli ikamet müsaadesi sahipleri ile öğrenci statüsünde olanların aile bireyleri,
- Sınırlama süresini aşmış olup çalışmayı arzu eden iltica etmiş kişiler,
- İsviçre'ye geçici kabulü yapılmış olan mülteciler,
- İltica başvurusu tanınmış, B tipi ikamet müsaadesine sahip iltica etmiş kişiler

İsviçre'de çalışmak için izin almak zorundadırlar.

- İsviçre'de yaşayan C tipi ikamet müsaadesine sahip yabancılar,
- Aile birleşimi ile gelmiş olan B tipi çalışabilir statülü ikamet müsaadesi sahipleri,
- AB ve EFTA vatandaşı olup İsviçre'de ikamet müsaadesi olan yabancılar

İsviçre'de çalışmak için izin almak zorunda değillerdir.

Resmi Tatiller ve Mesai Saatleri

İsviçre'de resmî tatil günleri, Federal olarak belirlenen ve kutlanan 1 Ağustos günü hariç olmak üzere (Ulusal Bayram), kantonlar tarafından belirlenmektedir. Buna göre, hangi resmî tatillerin kanunen tanındığı kantondan kantona değişmekle birlikte kantonların ortak olarak belirlediği tatil günleri de mevcuttur. Mesai saatleri sektörler itibariyle değişiklik göstermekle birlikte genel olarak 08:00-17:00 olarak uygulanmaktadır.

Yerel Saat

İsviçre zaman dilimi GMT+1'dir. Ülkemizle zaman farkı yaz saati uygulamasında -1, kış saati uygulamasında ise -2'dir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

I - Şahıs Şirketi:

İsviçre'de ticari işletmeler için şahıs şirketine (gerçek kişi) fazlaca itibar edilmemektedir. Ancak, bu şekilde faaliyete başlanılması ve işin başarılı olması halinde şirkete dönüşümü mümkün olduğu gibi gerektiğinde tasfiyesi de oldukça kolaydır. Şahıs işletmelerinin yıllık satış tutarı 100.000 CHF'ı aşmadığı sürece ticaret siciline kayıt zorunluluğu bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiler ayrıca aşağıdaki sayfa üzerinden görüntülenebilmektedir:
https://www.kmu.admin.ch/kmu/en/home/concrete-know-how/setting-up-sme/les-differentes-formes-juridiques/sole-proprietorships.html

II - Limited Şirket (GmbH – Die Gesellschaft mit beschränkter Haftung):

İsviçre'de limitet şirketler bir veya birden fazla ortakla, en az 20.000 CHF ödenmiş sermaye ile kurulabilir, sermaye üst limiti yoktur. Ortaklar, gerçek veya tüzel kişi olabilirler.

Diğer taraftan, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 814. maddesinin 3. fıkrasına istinaden, şirketin İsviçre'de mukim birisi tarafından temsil edilmesi gerekmektedir. Bu zorunluluğun gereği, bir hissedar veya müdür tarafından yerine getirilir.

20.000,- CHF ödenmiş sermayeli bir limitet şirket kurulurken, danışma ücreti olarak yaklaşık 2.000,- CHF, Ticaret Siciline kayıt için 900,- CHF, noter ücreti olarak 500,- CHF masraf edilmesi gerekmektedir.

III - Anonim Şirket (AG – Die Aktiengesellschaft):

İsviçre'de anonim şirketler bir veya birden fazla ortakla, 100.000,- CHF sermaye ile kurulabilir. En az 50.000,- CHF olmak üzere sermayenin % 20'sinin kuruluşa kadar bir İsviçre bankasına yatırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 718. maddesinin 4. fıkrasına istinaden, şirketin İsviçre'de mukim birisi tarafından temsil edilmesi gerekmektedir ve bu zorunluluğun gereği bir yönetim kurulu üyesi veya müdür ile yerine getirilebilir.

100.000,- CHF sermayeli bir anonim şirket kurulurken, danışma ücreti olarak yaklaşık 2.000,- CHF, Ticaret Siciline kayıt için 900,- CHF, noter ücreti olarak 600,- CHF masraf edilmesi gerekmektedir (masraflara ilişkin rakamlar bağlayıcı değildir).

Konuya ilişkin ayrıntılı bilgiler ayrıca aşağıdaki sayfa üzerinden görüntülenebilmektedir:
https://www.kmu.admin.ch/kmu/en/home/concrete-know-how/setting-up-sme/les-differentes-formes-juridiques/limited-company.html

Şirket Kurma Prosedürü

Merkezi Yurtdışında Bulunan Bir Şirketin Şubesinin Ticaret Siciline Kaydında Gerekli Olan Belgeler:

1. Başvuru:
Başvuruda, unvanının, yerleşik olduğu belediyenin, caddenin, numaranın, posta kodunun ve şehrin bildirilmesiyle, ticaret siciline kaydedilecek şube açıkça tanımlanır. Detaylar için, başvuruya eklenmiş belgelere atıfta bulunulabilir. Başvurunun, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret sicilinde kayıtlı veya şubenin bulunduğu yerde ticaret siciline kaydolacak, tek imza ile yetkili bir şahıs tarafından imzalanması gerekmektedir (HRegV1 17. madde 1. fıkra h bendi). Merkezde veya şubede çift imza ile yetkili iki şahsın beraber imzalaması da mümkündür. Ayrıca, şubede imza yetkili olan diğer tüm şahısların (yönetim kurulu üyeleri, müdürler, ticari vekiller vb.) imza örneklerinin, münferit formalar halinde ibraz edilmesi gerekmektedir (HRegV 21. madde 1. fıkra). Tüm imzalar resmi onaylı olmalıdır (HRegV 18. madde 2. fıkra, 21. madde 1. ve 3. fıkra). Talep üzerine, başvuru Ticaret Sicil Dairesi tarafından hazırlanır.

2. Şirket Merkezinin Ticaret Sicili Kayıt Örneği:
Ticaret sicili kayıt örneğinin, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki yetkili makam tarafından, en son tarihle onaylanmış olması gerekmektedir. Kayıt örneğinin yeterli veri ihtiva etmemesi veya şirket merkezinin bulunduğu yerde, İsviçre Ticaret Siciline uygun bir yapının bulunmaması durumunda, şirket merkezinin bulunduğu yerde tüzel kişiliğin, yerel hukuka uygun mevcudiyetine ilişkin olarak, en son tarihte düzenlenmiş, resmi bir belgenin ibrazı zorunludur (HRegV 113. madde 1. fıkra a bendi).

3. Şirket Merkezinin Bulunduğu Yerdeki Ticaret Sicil Dairesi Tarafından Onaylanmış Statü Sureti (Tüzel Kişiliklerde):
Statünün veya buna benzer belgelerin, şirket merkezinin bağlı olduğu ticaret sicil dairesi veya yetkili başka bir makam veya noter tarafından onaylanması gerekmektedir (HRegV 113. madde 1. fıkra b bendi).

4. Ödenmiş Sermayeyi Gösteren Belge (bkz. HRegV 114. madde 1. fıkra b bendi):
Yukarıda yer alan 2'inci ve 3'üncü maddelerde belirtilen belgelerden, gerektiğinde ödenmiş sermayenin tespit edilememesi durumunda, ödenmiş sermayeye ilişkin bir noter belgesinin veya şirketin muhasebe defterlerinden noter onaylı bir suretin ibrazı gerekmektedir.

5. Yetkili Organın Şube Açılmasına İlişkin Tutanağı, Şubenin Amacı, Temsilcilerin Görevlendirilmesi ve Temsilcilerin İmza Türü:
Tutanak, başkan ve zabıt katibi tarafından orijinal el yazısı ile imzalanmış protokol, anılan şahıslar tarafından imzalanmış tutanak sureti veya resmi onaylı fotokopi şeklinde ibraz edilebilir (HRegV 20. madde 1. fıkra, 23. madde 2. fıkra). Yürütme organının (örneğin yönetim kurulu, vs.) söz konusu kararları almaya yetkili olması durumunda, organın tüm üyeleri tarafından orijinal el yazısı ile imzalanmış karar sirküleri de yeterlidir (örneğin bir tebliğ şeklinde; HRegV 23. madde 2. ve 3. fıkra).

Tutanakta aşağıda belirtilen hususların yer alması gerekmektedir:
a) Yürütme organının şube açmaya karar vermiş olduğu (HRegV 113. madde 1. fıkra c bendi);

T.C. Ticaret Bakanlığı, 2025

b) Şubenin, Borçlar Kanunu'nun 952. maddesine2 göre tanımı;
c) Adının, soyadının, vatandaşlığının (İsviçre vatandaşlarında memleketi), ikametgâh adresinin ve imza yetkisinin türünün belirtilmesi suretiyle, şubenin imza yetkilisi (tek imza, birlikte imza, tek vekâlet, ortak vekâlet; HRegV 113. madde 1. fıkra d bendi);
d) Şubenin hukuken yerleşik olduğu adres (cadde, numara, posta kodu ve şehir)
e) Şubenin amacı (HRegV 114. madde 1. fıkra e bendi).

6. Hukuki İkametgaha İlişkin Açıklama:
Şubenin kaydedilecek adreste hukuki bir ikametgâhının bulunup bulunmadığının ticaret siciline bildirilmesi gerekmektedir (HRegV 117. madde 1. fıkra, 2. madde c bendiyle bağlantılı). Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 2. maddesinin c bendine göre söz konusu olan, şubenin hukuki bir sebeple fiilen hâkim olduğu (örneğin, mülkiyet, kira, alt kira vs.), idari faaliyetlerinin merkezi olan ve her çeşit tebligatın gerçekleştirilebileceği bir lokal gibi şubeye erişilebilecek bir adrestir (karşılaştır BGE3 100 lb 455 E. 4). Bu şartların yerine getirilmemesi durumunda bir "c/o" (aracılığıyla, eliyle) adresi söz konusu olmaktadır. Bu durumda, hukuken ikamet edenin bildirilmesi ve mukimin, verilen adresin şubenin kanuni ikametgâhı olduğunu kabul eden yazılı açıklamasının da ibraz edilmesi gerekmektedir (HRegV 113. madde 1. fıkra e bendi, 117. madde 3. fıkra).

7. Federal Bankalar Komisyonunun İzni:
Bir bankanın faaliyetlerine başlayabilmesi için Bankalar Komisyonunun iznine ihtiyacı vardır, söz konusu izin verilmeden banka, ticaret siciline kaydedilemez (Bankalar ve Tasarruf Sandıkları Hakkında Federal Kanun 3. madde 1. fıkra).

8. Tercümeler
Yabancı dillerdeki ticaret sicili kayıt örneklerine veya tüzel kişiliğin mevcudiyetine ilişkin belgelere her zaman onaylı tercümelerinin eklenmesi gerekmektedir (HRegV 20. madde 3. fıkra). Bunun haricinde yalnızca, ticaret sicili kayıt örneğinden anlaşılamayan ancak kaydedilmesi gereken verilere (örneğin sermaye) ilişkin belgelerin tercümeleri gerekmektedir.

Yalnızca ehliyetli çevirmenlerin (örneğin resmi mütercimler, diplomalı tercümanlar, bir İsviçre mahkemesi tarafından kabul edilmiş mütercimler, söz konusu lisanda yüksekokul mezunları, kamu hukuku açısından kabul gören bir lisan eğitimi diploması hamilleri) tercümeleri kabul edilir. Çevirmen, ehliyetini belirterek ve resmi onaylı imzasıyla (adı, soyadı, meslek, memleket ve ikamet adresi ile birlikte) tercümenin yabancı lisandaki metnine uygunluğunu onaylar.

9. Onaylar / Apostiller
Yabancı makamlar veya noterlerin belge veya onaylarına, İsviçre'nin yetkili diplomatik temsilciliklerinin veya konsolosluklarının tasdiki veya uygun bir uluslararası düzenlemenin bulunması halinde, apostil eklenmesi gerekmektedir. Özel uluslararası düzenlemeler saklıdır.

Sosyal Güvenlik Uygulamaları

İsviçre vatandaşları kapsamlı bir sigorta korumasına sahiptir. Vatandaşlar, aile bütçelerinin ortalama %19'unu sigortaya harcamaktadırlar. Sağlık sigortası açık ara en pahalı sigortadır. Emeklilik ve işsizlik sigortasına katkılar, sağlık ve yangın sigortası (mülk sahipleri için) gibi

zorunludur. Emeklilik ve işsizlik sigortasına katkılar hükümet tarafından belirlenir ve doğrudan çalışanların maaşlarından kesilir. Sağlık sigortası ile mali sorumluluk sigortası, kişinin kendi tercih ettiği sigorta şirketinden alınabilir. Kiracılardan, ev eşyalarını ve kişisel hasar sorumluluğunu (ayrı veya birlikte temin edilebilir) kapsayan bir sigorta yaptırmaları istenir.

I- Zorunlu Olarak Yaptırılması Gereken Sigortalar:

- Temel Sağlık Sigortası: Temel sağlık sigortası hastalık, kaza ve doğum hizmetlerinin tedavi maliyetlerini kapsamaktadır. Buna bazı temel ilaçlar, laboratuvar testleri de dahildir. Kişiler İsviçre'ye taşındıktan sonraki ilk üç ay içinde temel sağlık sigortası yaptırmak zorundadır. Diş tedavisi temel sağlık sigortası kapsamında değildir.
- Kaza Sigortası: İşverenler tarafından çalışanlar için yaptırılması gereken kaza sigortasıdır.
- Araç Sahipleri İçin Motorlu Taşıt Sigortası: Her motorlu taşıt sahibinin motorlu taşıt sorumluluk sigortasına sahip olması gerekir. Bu, kaza anında aracı kimin sürdüğüne bakılmaksızın, sigortalanan motorlu taşıtın kullanılmasından kaynaklanan kişisel yaralanmaları ve/veya maddi hasarı kapsar.
- Ev Sahipleri İçin Bina Sorumluluk Sigortası

II- Gerekli Diğer Sigortalar:

- Üçüncü şahıs sorumluluk sigortası
- Ev eşyası sigortası
- İlave sağlık sigortası
- Hukuk masrafları sigortası
- Kapsamlı motorlu taşıt sigortası
- Güvence teminatı sigortası

Bankacılık Mevzuatı

Bilindiği üzere İsviçre, dünya ülkeleri nezdindeki tarafsızlığının yansıra oldukça gelişmiş bankacılık sistemi ile de tanınmaktadır. Finans sektörü (bankacılık ve sigortacılık), İsviçre GSYİH'nın %9'unu, toplam istihdamın da %4,2'sini karşılayan kritik bir sektördür. 2023 sonu itibariyle İsviçre'de 236 banka, 190 sigorta şirketi ve 1353 emeklilik fonu faaliyette bulunmaktadır.

Uluslararası bankacılık anlayışı üzerine kurulu olan çok sayıda bankanın faaliyet gösterdiği İsviçre bankacılık sistemi, dünyanın her tarafından müşteriye hitap eden ve gizlilik ilkesini esas almış bir sisteme sahiptir.

Ekonomik ve finansal istikrarın hâkim olduğu ülkede bankalar ayrıca;

- Kredi temini,
- Portföy yönetimi ve yatırım danışmanlığı,
- Para transfer işlemleri,
- Tasarruf hesabı,
- Menkul kıymet işlemleri,
- Bono ve tahvil ihracı,
- Finansal analiz gibi muhtelif alanlarda hizmet vermektedirler.

Ülke genelindeki bankacılığın %50'si UBS AG ve CREDIT SUISSE GROUP bankalarının hakimiyeti altındadır. Nitekim UBS AG, dünyanın en büyük bankası hüviyetinde olup, bireysel bankacılık işlemlerinin yansıra yatırım danışmanlığı ve menkul kıymet işlemlerinde oldukça önemli bir konuma haizdir. Ülkenin ikinci en büyük bankası olan CREDIT SUISSE ise daha çok finans hizmetleri ve krediler alanında uzmanlaşmıştır.

Yukarıda bahsedilen büyük bankaların haricinde İsviçre'ye özgü olan kantonal bankalar da mevcuttur. Halen sayıları 24 olan bu bankalar, devlet garantisi altında faaliyet göstermektedirler ve temel kuruluş amaçları, bağlı bulundukları kanton ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunmaktır.

İsviçre'de faaliyet gösteren bir diğer banka türü de özel bankalardır. Temel faaliyet alanları, portföy yönetimi olan bu bankalar ferdi mülkiyet esasına göre kurulurlar ve banka sahipleri, banka borçlarından tüm mal varlıkları ile sorumludurlar.

İsviçre Bankaların dağılımı aşağıdaki verilmektedir;
- Büyük Bankalar : 4
- Kantonal Bankalar : 24
- Yerel Bankalar : 58
- Borsa Bankacılığı : 40
- Raiffeisenbank (Raiffeisen bankaları, kendi seçtikleri yönetim kurulları ve denetçileri ile yasal ve örgütsel olarak bağımsız kooperatiflerdir) : 1
- Yabancı Sermayeli Banka : 89
- Özel Bankerler : 5
- Diğer Bankacılık Kuruluşları: 15

Birçok ülkeden farklı olarak İsviçre bankacılık sisteminde idari yükler oldukça azdır. Banka kuruluşları izne tabidir ve lisans alınması gerekir. Swiss Financial Market Supervisory Authority (FINMA) izin mercii olup, halen 550 civarında finansal kuruluşu denetlemektedir.

Vizeler

Ülkede üç aydan uzun süre kalmak ve çalışmak genel olarak izne tabidir. İzinler, ikamet edilecek kantondaki Göç ve Entegrasyon Dairesi (Amt für Migration und Integration) tarafından verilir.

Yabancılar yasasının 18. maddesi yukarıdaki kriterler kapsamında çalışma amaçlı ikamet müsaadesi için başvuru koşullarını şöyle açıklamaktadır:

- Talep, İsviçre'nin genel iktisadi menfaatlerine uygun olmalıdır.
- Bir işverenin, çalışacak kişi için İsviçre yetkili makamlarına resmi yazı ile başvurması gerekmektedir.
- Yasanın 20 ve 25. maddelerine uygun olarak Hükümet gerektiğinde çalışma amaçlı süreli ve normal ikamet müsaadesi sayılarını sınırlandırabilmekte, azaltmakta veya çoğaltabilmektedir.

Ayrıca, İsviçre'nin sınır bölgelerinde yaşayıp her gün sınırı geçerek ülkeye çalışmaya gelenlere müsaade verilmesi için komşu ülkede geçerli ikamet müsaadesine sahip olmaları ve sınır bölgesinde en az 6 ay süre ile ikamet ediyor olmaları gerekir.

Bu açıklamalar temelinde, İsviçre'de **çalışabilmek için oturma izninin** bulunması gerekmektedir.

İsviçre'de oturum izni almak için öncelikle bulunulan yerin bağlı olduğu kantonun yabancılar dairesine başvurulması gerekir. İsviçre'de prensip olarak B kodlu Oturma İzni (Aufenthaltsbewilligung) ile C kodlu Yerleşim İzni (Niederlassungsbewilligung) verilmektedir.

B kodlu oturma izni 1 yıl süreyle geçerli olup, hamiline izin verilmek suretiyle çalışma hakkı tanımaktadır (bu tür izne sahip olan yabancıların çalışmak için ayrıca izin almaları gerekmektedir). Bu durumda olan yabancıların çalışma izinlerine ilişkin genel izin kotası (yabancılar için her sene Federal Hükümet tarafından belirlenmektedir) ile **AB ve EFTA üyesi ülke vatandaşlarına öncelik** tanınmaktadır.

Aşağıda yer alan web adresi üzerinden, Kantonların "Göç ve Entegrasyon Daireleri"nin web sayfalarına ulaşılabilmektedir:
(*https://www.sem.admin.ch/sem/de/home/sem/kontakt/kantonale_behoerden/adressen_kantone_und.html*)

Kaynak: T.C. Bern Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği